

Міністерство освіти і науки України
Національна металургійна академія України
Кафедра міжнародної економіки, політичної економії та
управління

Програма навчальної дисципліни
Управління міжнародною
конкурентоспроможністю та
зовнішньоекономічною діяльністю

Спеціальність: **8.051 Економіка (ЕК02)**
 Освітньо-професійна програма **Міжнародна економіка**

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Чверті			
		1	2	3	4
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	210	60	30	30	90
Аудиторні заняття, з них:	88	24	16	16	32
Лекції	40	8	8	8	16
Лабораторні роботи	0	0	0	0	0
Практичні заняття	16	0	0	8	8
Семінарські заняття	32	16	8	0	8
Самостійна робота, у тому числі при:	122	36	14	14	58
підготовці до аудиторних занять	44	12	8	8	16
підготовці до модульних контрольних робіт (екзамену)	15	6	3	3	3
виконанні курсових проектів (робіт)	0	0	0	0	0
виконанні індивідуальних завдань	12	0	0	0	12
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	51	18	3	3	27
Заходи семестрового контролю			семестрова (екзамен)		підсумкова оцінка (диф. залік)

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна «Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньо- економічною діяльністю» є обов'язковою та входить до циклу дисциплін професійної (фахової) підготовки магістрантів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 «Економіка».

Мета вивчення дисципліни – забезпечення компетентісно-орієнтованої підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері міжнародної економіки, формування у студентів розуміння умов, факторів та механізмів досягнення високих конкурентних позицій суб'єктів міжнародних економічних відносин на світовому та регіональних ринках, набуття вмінь аналізу зовнішньоекономічного середовища підприємницької діяльності, прийняття ефективних управлінських рішень щодо зовнішньоекономічної діяльності та оцінювання їх наслідків.

Дисципліна забезпечує набуття та розвиток наступних компетентностей:

- ФК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління міжнародною економічною діяльністю.
- ФК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурсні обмеження.
- ФК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку міжнародної економічної діяльності суб'єктів господарювання.
- ФК8. Здатність оцінювати ефективність, можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень в сфері міжнародної економіки.
- ФК11. Здатність планувати, розробляти та оцінювати проекти у сфері міжнародної економіки, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення із врахуванням нормативно-правової бази провадження зовнішньоекономічної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент одержує наступні **програмні результати:**

- обґрунтовувати та управляти проектами або комплексними діями (ПРН5);
- вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління міжнародною економічною діяльністю (ПРН8);
- обґрунтовувати рішення в умовах невизначеності, що потребують застосування нових підходів та економіко-математичного моделювання і прогнозування (ПРН10);
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання (ПРН13);
- оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень (ПРН14);
- організувати розробку та проведення проектів у сфері міжнародної економіки із врахуванням інформаційного, методичного, фінансового та кадрового забезпечення (ПРН17).

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- природу, закономірності та фактори розвитку конкуренції на локальному і глобальному рівнях;
- форми та механізми конкурентної взаємодії суб'єктів міжнародних економічних відносин;
- принципи та механізми управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств;
- характер, форми, моделі та конкурентні переваги кластерів у світовій економіці;
- національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн;
- механізми та інструментарій регулювання конкурентних відносин на національному та наднаціональному рівнях;
- перспективи та напрями забезпечення високого конкурентного статусу України у глобальному економічному просторі.
- основні види зовнішньоекономічної діяльності, специфіку форм і методів їх організації, мотивації та контролю;
- засади побудови та ефективного функціонування сучасних структур управління зовнішньоекономічною діяльністю на рівні держави та підприємства;
- методичний та аналітичний інструментарій прийняття рішень у ключових сферах зовнішньоекономічної діяльності;

вміти:

- аналізувати і прогнозувати характер та глибину конкурентної взаємодії суб'єктів глобальної економіки;
- аналізувати та оцінювати міжнародну конкурентоспроможність підприємств;
- аналізувати та оцінювати умови розвитку міжнародної економічної діяльності в секторально-галузевому і регіонально-країновому розрізі;
- аналізувати і застосовувати інструменти і механізми конкурентної політики на різних фазах конкурентної взаємодії суб'єктів міжнародного бізнесу;
- описувати й аналізувати середовище зовнішньоекономічної діяльності підприємств з урахуванням особливостей країн їхньої діяльності та міжкультурних комунікацій
- володіти навичками аналітичних досліджень зовнішньоекономічної діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій та методів моделювання;
- самостійно розробляти, обґрунтовувати та презентувати заходи щодо ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання;
- оцінювати можливі ризики та наслідки управлінських рішень щодо зовнішньоекономічної діяльності.

Форми контролю знань: екзамен, диференційований залік.

Критерії успішності – отримання позитивних оцінок за всіма формами контролю за 12-бальною шкалою оцінювання навчальних досягнень студентів та шкалою ECTS.

Засоби діагностики успішності навчання – комплекти білетів модульних контрольних робіт, екзаменаційних білетів та пакети індивідуальних завдань.

Набуті знання і вміння використовуються під час проходження переддипломної практики та виконання випускової магістерської роботи, у подальшій професійній діяльності за фахом навчання.

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття) та обсяг, годин	Шифр змістового модуля	Захід модульного контролю	
1	Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність			
	<u>Лекції</u>			
	1. Конкуренція і міжнародна конкурентоспроможність.	2	Контрольна робота (тестування)	
	2. Стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємств та кластери у системі її формування.	2		
	<u>Семінари</u>			
	1. Конкуренція і міжнародна конкурентоспроможність.	4		
	2. Стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємств та кластери у системі її формування.	4		
	<u>Самостійна робота</u>			
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
	1. Конкуренція і міжнародна конкурентоспроможність.	9		
Підготовка до аудиторних занять	6			
Підготовка до модульного контролю	3			
Усього:		30		
2	Управління міжнародною конкурентоспроможністю: середовище, мікро- та макроекономічні основи, національні особливості			
	<u>Лекції</u>			
	1. Регіональні та локальні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю та управління нею в умовах транзитивних економік	2	Контрольна робота (тестування)	
	2. Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн в контексті інтеграції.	2		
	<u>Семінари</u>			
1. Регіональні й локальні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю та	4			

	<p>управління нею в умовах транзитивних економік.</p> <p>2. Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн в контексті інтеграції. 4</p> <p><u>Самостійна робота</u> <i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн в контексті інтеграції. 9</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 6</p> <p>Підготовка до модульного контролю 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		
3	<p>Сучасні глобальні та цивілізаційні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю.</p> <p><u>Лекції</u></p> <p>1. Сучасні конкурентні політики країн та їх координація. 2</p> <p>2. Глобальна конкурентоспроможність. 4</p> <p>3. Цивілізаційні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю. 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Сучасні конкурентні політики країн та їх координація. 2</p> <p>2. Глобальна конкурентоспроможність. 4</p> <p>3. Цивілізаційні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю. 2</p> <p><u>Самостійна робота</u> <i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Цивілізаційні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю. 3</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 8</p> <p>Підготовка та складання екзамену 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		Екзамен
4	<p>Зовнішньоекономічна діяльність: зміст, форми та правові засади провадження.</p> <p><u>Лекції</u></p> <p>1. Зовнішньоекономічна діяльність: суб'єкти, види та показники. 4</p> <p>2. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. 4</p> <p><u>Практичні роботи</u></p> <p>1. Зовнішньоекономічна діяльність: суб'єкти, 4</p>		Контрольна робота (тестування)

	<p>види та показники.</p> <p>2. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. 4</p> <p><u>Самостійна робота</u> <i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. 3</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 8</p> <p>Підготовка до модульного контролю 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		
5	<p>Стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.</p> <p><u>Лекції</u></p> <p>1. Менеджмент та організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2</p> <p>2. Стратегічні управлінські рішення у зовнішньоекономічній діяльності. 4</p> <p><u>Практичні роботи</u></p> <p>1. Стратегія розвитку та планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 4</p> <p><u>Самостійна робота</u> <i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Стратегічні управлінські рішення у зовнішньоекономічній діяльності. 9</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 6</p> <p>Підготовка та складання екзамену 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		Контрольна робота (тестування)
6	<p>Зовнішньоторговельна діяльність підприємства.</p> <p><u>Лекції</u></p> <p>1. Організація виходу підприємства на зовнішні ринки. 4</p> <p>2. Цінова політика підприємства на зовнішніх ринках. 2</p> <p><u>Практичні роботи</u></p> <p>1. Цінова політика підприємства на зовнішніх ринках. 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Організація виходу підприємства на</p>		Індивідуальне завдання

	<p>зовнішні ринки.</p> <p><u>Самостійна робота</u></p> <p><i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Організація виходу підприємства на зовнішні ринки. 3</p> <p>2. Цінова політика підприємства на зовнішніх ринках 3</p> <p><i>Виконання індивідуального завдання</i></p> <p>1. Організація виходу підприємства на зовнішні ринки. 6</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 6</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		
7	<p>Управління ефективністю та ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства.</p> <p><u>Лекції</u></p> <p>1. Оцінка, аналіз та фактори ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2</p> <p>2. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності. 2</p> <p><u>Практичні роботи</u></p> <p>1. Оцінка, аналіз та фактори ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2</p> <p>2. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності 2</p> <p><u>Самостійна робота</u></p> <p><i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Оцінка, аналіз та фактори ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 6</p> <p>2. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності 6</p> <p><i>Виконання індивідуального завдання</i></p> <p>1. Оцінювання ефективності та ризиків зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 6</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 4</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		Індивідуальне завдання

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Конкуренція і міжнародна конкурентоспроможність. Економічна сутність конкуренції та її роль у ринковій економіці. Міжнародна конкуренція. Види конкурентних середовищ та фактори впливу на конкуренцію. Поняття конкурентоспроможності. Міжнародна конкуренція і конкурентоспроможність. Конкурентоспроможність підприємства, товару. Міжнародний ринок та ринкові ніші. Підприємство і конкурентоспроможність галузі та національної економіки.	2
2	Стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємств та кластери у системі її формування. Типологія стратегій міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Еволюція підходів до формування міжнародних стратегій підприємства. Стратегія збільшення обсягів виробництва. Принципи формування стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Види стратегій міжнародної конкурентоспроможності. Стратегічні можливості діяльності фірми на світовому ринку. Конкурентні стратегії у сфері масового виробництва. Теорія і моделі формування та конкурентоспроможності кластерів. Теорії А. Маршала та М. Вебера. Моделі Перру та Дарвента. Стратегії регіонального розвитку та формування індустріальних кластерів. «Теорія ромба» М. Портера і формування конкурентних переваг. Кластерні стратегії створення конкурентних переваг. Принципи класифікації кластерів. Кластеротворення: передумови, механізми, стратегії. Типові стратегії фірми за М. Портером. Конкурентні стратегії у гірничо-металургійному комплексі.	2
3	Регіональні та локальні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю та управління нею в умовах транзитивних економік. Регулювання конкуренції. Роль уряду в досягненні конкурентоспроможності країни. Особливості державного регулювання конкуренції у різних країнах. Американська (ліберальна) модель регулювання. Німецька модель господарювання. Англійська (Європейська кейнсіанська) модель ринкової економіки. Японська модель регулювання ринкових відносин. Моделі ринку провідних країн, що розвиваються. Особливості управління міжнародною конкурентоспроможністю в перехідних економіках. Проблема побудови консенсусу навколо стратегії розвитку перехідних економік. Завдання стратегії зростання та передумови посилення міжнародної конкурентоспроможності України.	2
4	Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн в контексті інтеграції. Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн в контексті розвитку економіки Європейського союзу. Стратегічні пріоритети Північно-американської зони вільної торгівлі та національні	2

	стратегії міжнародної конкурентоспроможності. Моделі і стратегії розвитку країн Південно-східної Азії. АСЕАН.	
5	Сучасні конкурентні політики країн та їх координація. Еволюція інституцій регулювання міжнародних економічних відносин. Міжнародне регулювання руху товарів, послуг і продуктів інтелектуальної власності. Роль світової організації торгівлі. Регулювання міжнародних фінансових відносин. Роль міжнародного валютного фонду. Роль міжнародного банку реконструкції і розвитку. Роль Світового банку. Проблема реформування міжнародних економічних організацій.	2
6	Глобальна конкурентоспроможність. Суть, причини і тенденції глобалізації. Особливості конкуренції у глобальних галузях. Джерела конкурентної переваги і перешкоди для глобальної конкуренції. Глобальні стратегії підприємств. Глобальні стратегії підприємств металургійного комплексу. Порівняння глобальної та багатонаціональної стратегії підприємства. Проблеми підвищення міжнародної конкурентоспроможності слаборозвинених економік в умовах глобалізації. Економічні моделі і стратегії для країн, що розвиваються. Стратегія сталого розвитку та імовірні межі її використання.	4
7	Цивілізаційні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю. Проблеми управління міжнародною конкурентоспроможністю в світлі цивілізаційних викликів. Постіндустріальне і постекономічне суспільства: дилема чи тотожність. Управління міжнародною конкуренто-спроможністю та економічні аспекти зіткнення і взаємодії цивілізацій.	2
8	Зовнішньоекономічна діяльність: суб'єкти, види та показники. Зміст, ознаки, суб'єкти та об'єкти зовнішньоекономічної діяльності (далі - ЗЕД). Право здійснення ЗЕД. Мотивація, принципи та фактори здійснення ЗЕД. Основні види ЗЕД та їх характеристика. Система показників та форми прояву ефекту ЗЕД. Облік зовнішньоекономічних операцій, звітність та аудит суб'єктів ЗЕД. Законодавча база провадження ЗЕД в Україні. Правові режими для іноземних суб'єктів господарської діяльності.	4
9	Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Мета, напрями, рівні та інструменти регулювання ЗЕД. Органи державного управління регулювання ЗЕД та їх повноваження. Методи та інструменти державного регулювання ЗЕД. Оподаткування ЗЕД. Тарифне та нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі. Заходи щодо захисту економічної конкуренції в галузі зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання іноземних інвестицій. Упорядкування валютного обігу, валютне регулювання та регулювання платіжного балансу.	4
10	Менеджмент та організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства.	2

	<p>Менеджмент ЗЕД як різновид управлінської діяльності. Загальні та специфічні функції управління ЗЕД підприємства.</p> <p>Процес прийняття управлінського рішення та його особливості у сфері ЗЕД. Фактори, що впливають на організацію та розвиток ЗЕД підприємства. Принципи побудови та моделі організації ЗЕД підприємства. Служба (відділ) ЗЕД підприємств міжнародної компанії, його структура та функції.</p> <p>Централізація та децентралізація функцій управління ЗЕД.</p> <p>Управління зовнішньоекономічною діяльністю у мультикультурному середовищі.</p>	
11	<p>Стратегічні управлінські рішення у зовнішньоекономічній діяльності.</p> <p>Місія, цілі, дилема "глобалізація - національна відданість" та стратегічні профілі міжнародних компаній (етноцентризм, поліцентризм, регіоноцентризм і геоцентризм).</p> <p>Імперативи, рівні та етапи розробки і реалізації стратегії розвитку ЗЕД підприємства. Види стратегій ЗЕД підприємства та їх характеристика. Зовнішньоекономічний потенціал підприємства, його оцінка та фактори формування. Методи оцінки зовнішньоекономічної ситуації та вибору напрямів розвитку ЗЕД підприємства.</p>	4
12	<p>Організація виходу підприємства на зовнішні ринки.</p> <p>Форми та методи організації міжнародної торгівлі. Мотиви виходу підприємства на зовнішні ринки.</p> <p>Узагальнений алгоритм зовнішньоторговельної операції, її транспортне забезпечення та документарне оформлення. Пошук, вибір та встановлення контакту із закордонним партнером. Техніка підготовки, укладання й виконання міжнародного контракту купівлі-продажу.</p> <p>Особливості міжнародних розрахунків за зовнішньоторговельними контрактами.</p> <p>Митне оформлення та митні платежі.</p> <p>Переваги та недоліки залучення посередників до зовнішньоторговельної діяльності.</p>	4
13	<p>Цінова політика підприємства на зовнішніх ринках.</p> <p>Класифікація цін світового ринку. Цінові та валютні умови зовнішньоторговельних контрактів.</p> <p>Ціноутворюючі фактори та методика розрахунку експортних цін. Визначення та аналіз витрат на експорт. Середньовитратний та маржинальний підходи до ціноутворення. Цінова політика фірми-експортера на зовнішніх ринках: політика проникнення, політика "зняття вершків", політика збиткового лідера, політика захоплення ринку, політика "витрати +", демпінг.</p>	2
14	<p>Оцінка, аналіз та фактори ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.</p> <p>Роль і методи контролю ЗЕД підприємства. Економічна та управлінська ефективність ЗЕД. Загальні методичні засади оцінювання ефективності зовнішньоекономічних операцій. Система показників результативності та ефективності ЗЕД підприємства.</p> <p>Ефективність експортно-імпортних операцій та методика її розрахунку. Вплив умов міжнародних розрахунків на ефективність ЗЕД.</p>	2

15	<p>Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>Ризики зовнішньоекономічної діяльності: зміст, джерела, класифікація та методичні підходи до оцінювання.</p> <p>Засади та методи управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>Страховання та його специфіка у сфері зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>Захист від валютних ризиків при укладанні експортно-імпортних контрактів.</p>	2
----	--	---

Практичні заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Зовнішньоекономічна діяльність: види, суб'єкти та показники.</p> <p>Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД): принципи, суб'єкти, умови та мотивація. Основні види ЗЕД та міжнародних комерційних операцій. Стан, структура, результати та перспективи розвитку ЗЕД підприємств України (розв'язання пошуково-аналітичних вправ).</p>	4
2	<p>Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>Напрями та інструменти тарифного та нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні. Державне регулювання платіжного балансу та валютна політика НБУ (розв'язання пошуково-аналітичних вправ за даними законодавчо-нормативної бази провадження ЗЕД в Україні).</p>	4
3	<p>Стратегія розвитку та планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.</p> <p>Стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Організація зовнішньоекономічної діяльності у міжкультурному середовищі (розв'язання пошуково-аналітичних та ситуаційних вправ).</p>	2
4	<p>Цінова політика підприємства на зовнішніх ринках.</p> <p>Обґрунтування ціни експортованого та імпортованого товару. Система цінових знижок. Цінові комерційні та технічні поправки, їх врахування у ціноутворенні (розв'язання практичних розрахунково-аналітичних вправ).</p>	2
5	<p>Оцінка, аналіз та фактори ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.</p> <p>Ефективність експортно-імпортних операцій та методика її розрахунку. Вплив умов міжнародних розрахунків на ефективність ЗЕД (розв'язання пошуково-аналітичних та ситуаційних вправ).</p>	2
6	<p>Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності</p> <p>Засади та методи оцінювання ризиків ЗЕД підприємства. Страховання ризиків (розв'язання пошуково-аналітичних вправ.)</p>	2

Семінарські заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Конкуренція і міжнародна конкурентоспроможність.</p> <p>1. Економічна сутність конкуренції та її роль у ринковій економіці. 2. Міжнародна конкуренція. 3. Міжнародний ринок та ринкові ніші.</p>	4
2	<p>Стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємств та кластери у системі її формування.</p> <p>1. Еволюція підходів до формування міжнародних стратегій підприємства. 2. Види стратегій міжнародної конкурентоспроможності. 3. Теорія і моделі формування та конкурентоспроможності кластерів. 4. Кластерні стратегії створення конкурентних переваг.</p>	4
3	<p>Регіональні й локальні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю та управління нею в умовах транзитивних економік.</p> <p>1. Роль уряду в досягненні конкурентоспроможності країни. 2. Особливості державного регулювання конкуренції у різних країнах. 3. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в перехідних економіках. 4. Стратегії зростання та передумови посилення міжнародної конкурентоспроможності України.</p>	4
4	<p>Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн в контексті інтеграції.</p> <p>1. Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн Європейського союзу. 2. Пріоритети НАФТА та національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності. 3. Моделі і стратегії розвитку країн Південно-східної Азії.</p>	4
5	<p>Сучасні конкурентні політики країн та їх координація.</p> <p>1. Сутність міжнародної координації конкурентної економічної політики та її інститути. 2. Міжнародне регулювання руху товарів, послуг і продуктів інтелектуальної власності. 3. Регулювання міжнародних фінансових відносин.</p>	2
6	<p>Глобальна конкурентоспроможність.</p> <p>1. Суть, причини, тенденції глобалізації та особливості конкуренції у глобальних галузях. 2. Глобальні стратегії підприємств. 3. Економічні моделі і стратегії для країн, що розвиваються.</p>	4

7	<p>Цивілізаційні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю.</p> <p>1. Управління міжнародною конкурентоспроможністю та цивілізаційні виклики. 2. Управління міжнародною конкурентоспроможністю та постіндустріальне і постеконімічне суспільства. 3. Цивілізаційні комунікаційні процеси та підвищення міжнародної конкурентоспроможності.</p>	2
8	<p>Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства.</p> <p>1. Стратегічні профілі міжнародних компаній. 2. Стратегія розвитку ЗЕД підприємства та поведінки фірми на зовнішньому ринку. 3. Процес планування ринкової стратегії ЗЕД підприємства. 4. Стратегічна маркетингова програма підприємства. 5. Методи аналізу та оцінювання зовнішньоекономічної та конкурентної ситуації підприємства.</p>	4
9	<p>Організація виходу підприємства на зовнішні ринки.</p> <p>1. Пошук, вибір та встановлення контакту із закордонним партнером. 2. Контракт у зовнішньоекономічній діяльності. 3. Співпраця із торговими посередниками у міжнародних комерційних операціях.</p>	4

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Конкуренція і міжнародна конкурентоспроможність.</p> <p>Конкурентна динаміка та її категорії. Конкурентний процес. Конкурентна зміна. Конкурентний розвиток [2, с. 75-89; 8, с. 18-36].</p>	9
2	<p>Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн в контексті інтеграції.</p> <p>Особливості національних стратегій міжнародної конкурентоспроможності та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанського регіону [9, с. 244-251].</p>	9
3	<p>Цивілізаційні виміри управління міжнародною конкурентоспроможністю.</p> <p>Цивілізаційні комунікаційні процеси та підвищення міжнародної конкурентоспроможності: Схід - Захід, Північ - Південь. [8, с. 170-192; 9, с. 316-322]</p>	3
4	<p>Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.</p> <p>Національні пріоритети розвитку міжнародної економічної діяльності України. Експортна стратегія України. [Інтернет, 10; 14]</p>	3

5	Стратегічні управлінські рішення у зовнішньоекономічній діяльності. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку. Міжнародні сегментації та стратегії проникнення підприємства на зовнішні ринки: стратегії завоювання або розширення; стратегії збереження; стратегії лідерства; вимушені стратегії [Осн.4; 7; 10]. Варіанти створення підприємства за кордоном. Переваги стратегії глобального розміщення виробництва [Доп.1].	9
6	Організація виходу підприємства на зовнішні ринки. Засади співпраці із торговими посередниками в експортно-імпортному процесі. Характеристика та класифікація торгових посередників за обсягом повноважень і за місцем, що вони посідають на зовнішніх ринках. Агенти, представники, брокери, маклери. Організація збуту посередниками. Принципи та способи винагороди торгових посередників. [Осн. 4; 6; 10. Доп.1]	3
7	Цінова політика підприємства на зовнішніх ринках. Система цінових знижок. Цінові комерційні та технічні поправки, методика їх розрахунку [Осн. 7]. Обґрунтування імпортової ціни товару. Особливості рішення щодо імпорту товару на основі порівняння цінових альтернатив [Осн. 6; 7. Доп.1]	3
8	Оцінка, аналіз та фактори ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Обґрунтування ефективності міжнародних ліцензійних, лізингових та франчайзингових операцій. Ефективність міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва [Осн. 4; 7; 9. Доп. 1-2]	6
9	Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності. Перестраховування та гарантійне страхування ризиків ЗЕД. Основні ризики зовнішньоторговельних контрактів та напрями їх мінімізації [Осн. 7; 9].	6

Індивідуальні завдання

№№ з/п	Назва завдання та його зміст	Тривалість (годин)
1	Організація виходу підприємства на зовнішні ринки.	6
2	Оцінювання ефективності та ризиків зовнішньоекономічної діяльності підприємства.	6

Рекомендована література

Основна література

1. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: Конспект лекцій з дисципліни для студентів / В. В. Білоцерківець, О.О. Завгородня. – Д.: НМетАУ, 2018.
2. Антонюк П.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації. - К.: КНЕУ, 2004.

3. Білоцерківець В.В. Нова економіка: зміст та еволюція: монограф. / В.В. Білоцерківець. – Д.: Січ, 2013.
4. Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М., та ін. Зовнішньоекономічний менеджмент. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 568 с. [Вільний електронний ресурс. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Dakhno_Ivan/Zovnishnoekonomichnyi_menedzhment]
5. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку/ За ред. акад. НАН України В.М. Гесця: К.: Ін-т екон. прогнозів. ; Фенікс, 2003.
6. Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навчальний посібник. 4-те вид., перероб. та доп. / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, В. В. Ковалевський та інші. - К.: Освіта України, 2012. – 272 с. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1367>
7. Козик В.В. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак, Я.С. Карп'як – Львів: "Магнолія 2006", 2014. – 512 с.
8. Козенков Д.Є., Сидоренко Л.Ю. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: конспект лекцій в 2-х част. - Дніпропетровськ: НМетАУ, 2015.
9. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підруч. / [О. А. Кириченко, Є. Г. Базовкін, С. А. Єрохін та ін.]; за ред. О. А. Кириченка. - 2-е вид., переробл. і доп. - К. : Знання, 2008. - 518 с.
10. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», спеціальності: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Світлана Хрупович. – Тернопіль, 2017. - 137 с. [Вільний електронний ресурс. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/22432/5/Navch_Posibnyk-ZED_2017.pdf]
11. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю» для студентів спеціальності 051 – економіка, спеціалізації «Міжнародна економіка» / Укл.: В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня. – Дніпро: НМетАУ, 2019. – 60 с.
12. Робоча програма, індивідуальні завдання та методичні вказівки до вивчення дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю» для студентів спеціальності 8.051 – Економіка (магістерський рівень). Частина I / Укл.: В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня. – Дніпро: НМетАУ, 2019. – 45 с.
13. Білоцерківець В.В., Завгородня О.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю. Частина 1: Конспект лекцій з дисципліни для студентів. – Дніпро: НМетАУ, 2019. – 49 с.
14. Сучасна міжнародна економіка : підруч. [Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Золотарьова О. В. та ін.]; за ред. В.М. Тарасевича. – Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. – 386 с.
15. Інноваційно-інформаційна економіка : зміст, динаміка, регулювання : монографія / Тарасевич В. М., Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. та ін.; за ред. В. М. Тарасевича. – Дніпро : ПМП «Економіка», 2018. - 356 с.

Допоміжна література

1. Торгова Л.В., Хитра О.В. Основи зовнішньоекономічної діяльності : Навчально-методичний посібник - Львів: "Новий світ - 2000". - 512 с.
2. Завгородня О.О. Інноваційна динаміка національної економіки: монограф. / О.О. Завгородня. – Д.: Пороги, 2014.

3. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю» для студентів спеціальності 073 – Менеджмент (магістерський рівень) / Укл.: В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня. – Д.: НМетАУ, 2018.

4. Міжнародна економіка: підручн. / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедева та ін.; за ред. А.О. Задой, В.М. Тарасевича. - К.: Центр учбової літератури, 2012.

5. Білоцерківець В.В. Нова економіка: сутність та генеза: монограф. / В.В. Білоцерківець, А.В. Лященко. – Д.: Січ, 2007.

6. Резнікова Н. Глобальна економічна взаємозалежність: монограф. / Н. Резнікова. – К.: ТОВ «Вістка», 2013.

7. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: Навч. посіб. / За ред. І.Ю. Сіваченка, Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової. – К.: ЦУЛ, 2010.

8. Нариси теорії національної економіки: монограф.; За ред. В.М. Тарасевича. – Д.: Січ, 2015.

9. Білоцерківець В.В. Пріоритети управління конкурентоспроможністю національних економік або чи є альтернативи інноваційному шляху розвитку в глобальній гонитві за лідерством? Частина I. [Електронний ресурс] / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, О.О. Алсуф'єва // Проблеми економіки та політичної економії. – 2018. - №2. - С. 70-93. – Режим доступу: http://politeco.nmetau.edu.ua/journals/2/3_a_ua.p

10. Білоцерківець В.В. Пріоритети управління конкурентоспроможністю національних економік або чи є альтернативи інноваційному шляху розвитку в глобальній гонитві за лідерством? Частина II. [Електронний ресурс] / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, А.О. Єфіменко, О.А. Михайленко // Проблеми економіки та політичної економії. – 2019. - №1. - С. 8-23. – Режим доступу: http://politeco.nmetau.edu.ua/journals/8/1_a_ua.p

11. Періодичні видання «Економіка України», «Фінанси України», «Бюлетень Національного банку України», «Міжнародна економічна політика».

Ресурси Інтернет:

1. European Commission. Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://err.eurostat.ec.europa.eu>.

2. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imf.org>.

3. OECD.StatExtracts [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stats.oecd.org>.

4. The National Bureau of Economic Research [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nber.org>

5. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/>

6. United Nations Conference on Trade and Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>

7. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>

8. Інкотермс 2010 в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.incoterms.zed.ua/>

9. Офіційний Web-портал Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.incoterms.zed.ua/>

10. Офіційний Web-портал Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

11. Офіційний Web-портал Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

12. Офіційний Web-портал Торгово-промислової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uccr.org.ua/>

13. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.biblvernad.org.ua

14. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів), у т.ч.:

- Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
- Закон України “Про митний тариф України” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>
- Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/mk/>

Укладачі:

д-р екон. наук, проф.

В.В. Білоцерківець

д-р екон. наук, проф.

О.О. Завгородня

Завідувач кафедри міжнародної економіки, політичної економії та управління:

д-р екон. наук, проф.

В.М. Тарасевич

Програму затверджено на засіданні НМК за спеціальністю 8.051 - "Економіка" протокол № 6 від "16" квітня 2019 року.

Голова НМК за напрямом:

канд. екон. наук, доц.

Л.М. Бандоріна

Узгоджено:

Начальник навчального відділу:

В.Б. Пульпінський